

Ved å ruste opp norske vannkraftverk, kunne man fått 3-6 TWh mer energi, ifølge NVE. Hvorvidt dette blir gjennomført handler om økonomi. Dammen på bildet er tilknyttet fiskeværet Nusfjord i Lofoten. (Foto: Aage S. Josefsen/NVE)

EKSTRA

Oppgradering av vannkraftverk

Kunne fått mer ut av vannkraftverkene: Skattereglene favoriserer vind - og svensk vannkraft

– Vi ser at her burde det gjøres noe med skattesystemet, sier statssekretær i Olje- og energidepartementet.

[Ellen Synnøve Viseth](#)

– Rammebetingelsene for vannkraft blir gradvis dårligere og dårligere sammenlignet med andre teknologier og med vannkraftinvesteringer i andre nordiske land, sier Jon Ulrik Haaheim, utbyggings sjef for nordisk vannkraft i Statkraft.

Han deltok denne uken på et frokostmøte i regi av miljøstiftelsen Zero, hvor han viste en oversikt over forventet avkastning etter skatt for forskjellige energiprojekter i Norden: Mens rehabilitering av svenske vannkraftverk troner på toppen, kommer opprusting og utbygging av norsk vannkraft på bunn.

– Prosjekter som er lønnsomme før skatt blir nødvendigvis ikke lønnsomme etter skatt. Da kan samfunnsøkonomiske prosjekter bli lagt bort, frykter Haaheim.

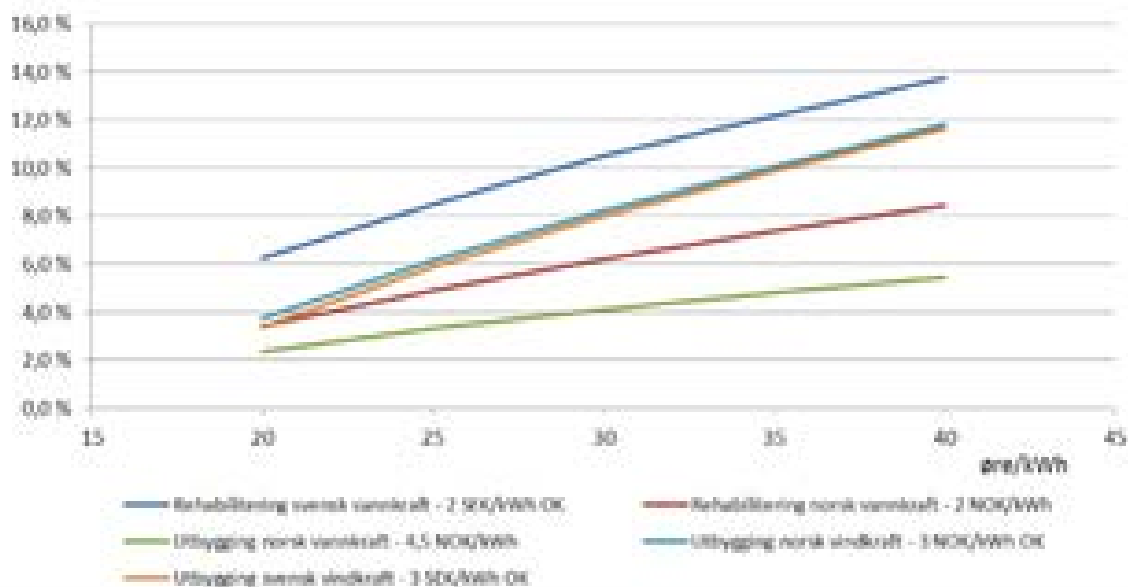
- Småkraftforeningen: [– Nye avskrivningsregler er vindskeive](#)

Opprusting kan gi 5 TWh

Jon Ulrik Haaheim, utbyggingssjef for nordisk vannkraft i

Statkraft. Foto: Statkraft

t

Avkastning etter skatt for ulike teknologier i Norge og Sverige. Beregningen forutsetter en elsertifikatpris på 10 øre/kWh. Grafen viser avkastning ved forskjellige kraftpriser. Illustrasjon: Statkraft

I Energimeldingen anslår regjeringen at potensialet i å ruste opp norske vannkraftverk er 3,7 terrawattimer (TWh) ekstra. Det tilsvarer årsforbruket til hele Troms fylke.

Bransjeorganisasjonen Energi Norge mener at endringer i skattesystemet kan gi 5 TWh ekstra gjennom oppgradering, og hele 15 ekstra TWh gjennom utvidelser av eksisterende kraftverk. Til sammenligning var Norges totale kraftproduksjon rundt 148 TWh i 2017.

Men i dag velger enkelte kraftverk å produsere mindre enn potensialet sitt, for å gå under grensen på 10 MW og bli definert som et småkraftverk, og dermed slippe grunnrenteskatt.

– Grensen på grunnrentebeskatningen gjør det mer gunstig med en installasjon under denne grensen, til tross for at en optimal installasjon kan ligge over dette nivået, sier Haaheim.

Han frykter også at vesentlige rehabiliteringer kan bli utsatt på grunn av skattereglene.

– *Men investeringene i norsk vannkraft ser ut til å være nokså stabile?*

– Ja, vi tar vare på kraftverkene våre i et langsiktig perspektiv. Men vi ønsker å ta tak i problemstillingen nå, slik at bransjen får langsiktig akseptable rammebetingelser og at man fortsetter å holde kraftsystemet i god stand. Investeringer i vannkraft har en tidshorisont på 50—70 år, sier Haaheim.

- **70 prosent av vannkraftverkene får nye kjøreregler: [Statkraft frykter for flomvernet](#)**

– Miljøfordeler ved å oppgradere vannkraftverk

Leif Lia, professor ved NTNU HydroCen, senter for vannkraftforskning. Foto: NTNU

NTNU-professor Leif Lia ved HydroCen, senter for vannkraftforskning, ser også store miljøfordeler ved å stimulere til oppgradering av vannkraftverkene.

– Miljøkonsekvensen av opprusting av et vannkraftverk er drastisk mindre enn ved nybygg. Vi går glipp av et stort og miljøvennlig bidrag fra oppgradering og utvidelse av vannkraft, bare på grunn av skattereglene, mener Lia.

Utbyggingen av vindkraft i Norge har skutt fart de siste par årene. Senest i forrige uke ble det kjent at en [tysk energigigant skal bygge fire nye vindparker i Trøndelag](#).

Vindkraftverk betaler ikke grunnrenteskatt, slik vannkraftverkene gjør. Men professor Lia sier at det i hovedsak er *avskrivningstiden* som gjør at vindkraft kommer så heldig ut i skattesystemet.

- **Se oversikten: [Norge har aldri produsert mer vindkraft - i år dobles kapasiteten](#) (TU Ekstra)**

Skattereglene favoriserer vind

– Skattereglene er svært urettferdige. Avskrivningstiden er dramatisk forskjellig: 67 år for et vannkraftverk, men bare fem år for de vesentlige delene av et vindkraftverk. Det har voldsomme konsekvenser for både kontantstrømmen og nåverdien, og er en kraftig forskjellsbehandling, sier Lia.

Selv om en vindturbin er bygget for å vare i 20 år, er den på papiret verdiløs etter fem år. Dette er skattemessig svært gunstig.

– Vannkraftverkene skal stå lenge, så jeg sier ikke at 67 år nødvendigvis er feil, men det er veldig lenge sammenlignet med andre typer anlegg, sier Lia.

- **Norsk vindkraft: [15 av 18 vindkraftanlegg eid av utlendinger](#)**

Sverige gir store subsidier

Det som kommer aller best ut på Statkrafts investeringsgraf er rehabilitering av vannkraftverk *i Sverige*.

– **Sverige har praktisert et annet regelverk enn oss: De gir elsertifikater for produksjonen i hele anlegget etter en oppgradering, mens Norge bare gir for den økte produksjonen som kommer av oppgraderingen. Derfor kommer oppgradering og utviding av svensk vannkraft veldig godt ut investeringsmessig, sier Lia.**

Disse reglene er altså ulike i Norge og Sverige, selv om elsertifikatmarkedet er felles i de to landene.

– Dette er det kranglet mye om, men jeg tror Norge ga opp, selv om man fortsatt mener at den norske tellemåten er riktig. Å telle på den svenske måten ville vært en kraftig subsidie av oppgradering. Men det kan man godt argumentere for, siden miljøkonsekvensen av opprusting er drastisk mindre enn ved nybygg. Så jeg sier ikke at det er feil at Sverige har gjort det slik, sier Lia.

– *Så norske strømkunder har sponset Svenske vannkraftverk?*

– Det er en kjedelig diskusjon, for det er et felles marked. Men i dette tilfellet har vi jo gjort det, når reglene ikke er like.

- **Norske strømkunder har betalt 6,2 milliarder for vindparker: [Det meste har gått til Sverige](#)**

Statssekretær Toril Charlotte Ulleberg Reynolds (Frp). Foto: Olav Heggø/OED

Regjeringen vil endre reglene

I 2021 avsluttes ordningen med elsertifikater i Norge. Svenskene vil derimot fortsette ordningen. Hva skjer da?

– Lite. Elsertifikatene ble ikke en så stor trigger som de var tenkt å være. Det ble raskt et overskudd av sertifikater, og verdien framover vil være så liten at den ikke har vesentlig effekt på beslutningene, sier Lia.

Regjeringen har satt ned et utvalg som skal vurdere beskatningen av vannkraftverk. Innstillingen kommer først til høsten, men statssekretær i Olje- og energidepartementet, Toril Charlotte Reynolds (Frp) varsler allerede nå at det vil komme endringer:

– Jeg er ikke tilhenger av å sette ned utvalg uten å følge opp det de anbefaler. Det er ikke alltid man gjør *alt* et utvalg foreslår, men vi satte det ned av en grunn. Vi ser at her burde det gjøres noe, sier Reynolds til TU.no.